

Тарҷумои асарҳои адибони Ҳинд ҳамчун тақвиятдиҳандаи муносибатҳои илмӣ-фарҳангӣ

Олимова Нушофарин

Магистри ИОМДООА АМИТ. Суроға: 734025, Тоҷикистон, ш. Душанбе,
хиёбони Рӯдакӣ 33. Тел: (992) 93-540-06-03. E-mail: nushin_jan@mail.ru

Илму фарҳанг дар мамлакатҳои Шарқ аз давраҳои хеле қадим рушд ёфтааст. Осори адибони Шарқ дар арсаи ҷаҳонӣ ба қатори беҳтарин эҷодиёти даври замон шомил гаштаанд. Яке аз ин кишварҳое, ки осори адибонаш дар тури асрҳо зери тавачҷуҳи махсуси шоирону нависандагон, қоршиносон ва хонандагон аст, Ҳиндустон мебошад. Муносибатҳои илмӣ фарҳангӣ асоси равобити дӯстии давлат ва мардумони ду кишвар арзёбӣ мешавад. Дар мустақкам намудани ин дӯстӣ саҳми адибон ва махсусан тарҷумонҳо хеле зиёд аст. Агар то даврони истиқлолият имконияти тарҷума ва тадқиқи адибони Ҳинд камтар буд, бо касби истиқлолият ва эҳё ва рушди робитаҳои илмию адабӣ ва ҳамчунин таъсиси марказҳои ҳиндшиносӣ дар Тоҷикистон ин иқдом густариш ёфтааст. Дар мақолаи зерин оид ба тарҷума ва фаъолияти тарҷумонии мутахассисони тоҷик дар самти ҳиндшиносӣ маълумот дода шудааст.

Калидвожаҳо: Тоҷикистон, Ҳиндустон, муносибатҳои илмӣ фарҳангӣ, тарҷума, тарҷумонҳо, маҷмӯаи ҳикояҳо, забони ҳиндӣ, забони тоҷикӣ, ҳиндшиносӣ.

Илму фарҳанг дар мамлакатҳои Шарқ аз давраҳои хеле қадим рушд ёфтааст. Осори адибони Шарқ дар арсаи ҷаҳонӣ ба қатори беҳтарин эҷодиёти даври замон шомил гаштаанд. Яке аз ин кишварҳое, ки осори адибонаш дар тури асрҳо зери тавачҷуҳи махсуси шоирону нависандагон, қоршиносон ва хонандагон аст, Ҳиндустон мебошад. Қадимтарин осори адабӣ, фарҳангӣ ва динии мардуми Ҳиндустон – Ведаҳо, дostonҳои бузург ба мисли “Рамаяна”

ва “Маҳабҳарата”, матни “Натяшаstra” ва садҳо асарҳои бузурги таърихӣ, илмӣ, фарҳангӣ ва адабии Ҳиндустон дар тамоми дунё машҳуру маъруф гардида ба дахҳо забонҳои гуногуни дунё тарҷума шудаанд. Оид ба монандии забон ва тамаддуну фарҳанги мардуми форсу-тоҷик ва ҳинд асарҳои илмӣ-бадеӣ ва далелҳои таърихӣ гувоҳӣ медиҳанд. Масалан, таърихшинос Юсуфшоҳ Ёқубов дар яке аз мақолаҳои худ оид ба муносибатҳои таърихии тоҷикону ҳиндуҳо гуфтааст: “Ин ҳешовандӣ дар наздикии забонҳои Ригведа ва Авесто дарҷ шудаанд. Забонҳои бахшҳои Ригведа ва Готҳо ончунон наздиканд, ки гумон меравад ҳарду асарро як нафар дар як замон навиштааст. Шоири пешбин дар Авесто - Кавӣ ва дар Ригведа - Кайо - Каина номида шудааст. Масалан, худоёни умумӣ дар қадим дайва ном доштанд. Дар Суғд ва Бохтар дайва то вурӯди ислом ба маънои аслиаш истифода мешуд. Масалан шоҳи Суғду Панҷакент Дайваштич, шоҳи Кушон Васудайва ном доштанд.” [6.16]

Зикр кардан зарур аст, ки забони форсӣ дар Ҳиндустон мақоми хоссаеро касб карда буд ва шоирону нависандагони форсизабони Ҳиндустон низ кам нестанд, ки машҳуртарини онҳоро дар мисоли Амир Хусрави Деҳлавӣ ва Мирзо Абдулқодири Бедил дида метавонем. Ғайр аз ин то замони ҳукумати англисҳо дар Ҳиндустон забони форсӣ мақоми забони давлатиро дошт ва то имрӯз марказҳои омӯзиши забони форсӣ-тоҷикӣ дар донишгоҳу донишқадаҳои Ҳиндустон фаъолият дошта, намунаҳои беҳтарини адабиёти форсу тоҷик таҳқиқ карда мешаванд.

Қайд кардан зарур аст, ки тарҷумаи асарҳои адибони Ҳинд дар Тоҷикистон аз солҳои 50-60 -уми асри ХХ оғоз ёфтааст, аммо онҳо на аз забонҳои ҳиндустонӣ, балки аз забони русӣ ба тоҷикӣ баргардонида мешуданд. Масалан, соли 1956 китобе бо номи “Ҳикояҳои ҳиндӣ ва покистонӣ” ба миқдори 8 ҳазор нусха ба забони тоҷикӣ тарҷума ва чоп гардид. Инчунин тарҷумаи романи “Гора”-и Равиндранатҳ Тҳакур соли 1961 ва соли 2017 низ ба нашр расид. Зикр кардан бамаврид аст, ки ин асарҳо на танҳо аз ҷониби тарҷумонҳо ба забони тоҷикӣ баргардон мешуданд, балки

олимону муҳаққиқон, рӯзноманигорон ва дигар кормандон ба тарҷумаи адабиёти хоричӣ диққати махсус меоданд. Ҳабибулло Раҷабов дар яке аз мақолаҳои худ тарҷумонҳои адабиёти Ҳинду Покистонро номбар карда гуфтааст: “Тавре мебинем миёни ин тарҷумонҳо ҳам адибони номӣ ҳастанду ҳам олимон - муҳаққиқони адабиёт, ҳам журналистон ва ҳам дигар зиёиёне ҳастанд, ки нисбат ба адабиёти ҷаҳонӣ, аз ҷумла адабиётҳои Ҳинду Покистон назари махсус доранд. Маҳз ҳамин дӯстдорони асили адабиёти Ҳинду Покистон тавачҷуҳи рӯзафзуни хонандагони тоҷикро нисбат ба Ҳинду Покистон ва адабиёти ғании миллатҳои гуногуни ин мамлакатҳо ба инобат гирифта, танҳо дар давоми ҳамагӣ 30 сол, (солҳои 1950-1980) аз забони русӣ ба забони тоҷикӣ бештар аз 300 ҳикоя, повест, роман, афсона ва шеърҳои ҷудогонаи муаллифони ҳиндустаниву покистонӣ ва афсонаҳои халқии онҳоро тарҷума кардаанд.” [7]

Акнун роҷеъ ба тарҷумаи асарҳои адибони Ҳинду Покистон дар Тоҷикистон аз забони ҳиндӣ дар замони соҳибистиклолӣ дар мисоли якчанд маҷмӯаи китобҳо ёдовар мешавем. Баъд аз таъсиси кафедраи Ҳинду Покистони факултети Шарқшиносии Донишгоҳи давлатии миллии Тоҷикистон, ҳиндшиносӣ дар Тоҷикистон рушд ёфт. Факултети шарқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аввалин ва муҳимтарин маркази илмӣ-адабӣ ва тадқиқотии ҳиндшиносӣ дар Тоҷикистон мебошад. Маҳз бо заҳмату талоши мутахассисони ин даргоҳ дар толи 30 сол даҳҳо китобҳо нашр гардида, даҳҳо асарҳои адибони машҳури Ҳинду Покистон тарҷума шудаанд. Аз ҷумла аввалин маҷмӯаи ҳикояҳои адибони маъруфи Ҳинду Покистон бо номи “Ҳикояҳои ҳиндӣ” соли 2002 чоп гардид, тарҷума ва тартиби ин маҷмӯа ба қалами Ҳабибулло Раҷабов тааллуқ дорад. Бояд гуфт, ки Ҳабибулло Раҷабов муаллифи беш аз 20 китоб оид ба ҳиндшиносӣ буда, яке аз таъсисдиҳандагон ва беҳтарин мутахассиси соҳаи ҳиндшиносӣ дар Тоҷикистон ба шумор меравад. Муаллиф ва тарҷумони аввалин маҷмӯаи ҳикояҳо “Ҳикояҳои ҳиндӣ” низ Раҷабов Ҳабибулло мебошад. Ин китоб 199 саҳифа дошта, аз муқаддима, шарҳи ҳоли муҳтасари адибон ва 18 ҳикоя ва тавзеҳот иборат мебошад. Муаллиф ва

тарҷумон Ҳабибулло Раҷабов дар муқаддимаи китоб вобаста ба жанри ҳикоя кайд кардааст: “Интихоби ҳикоя аз ду ҷиҳат бо манфиат аст. Аввало, хонанда бо як асари мукаммали ин ё он адиб шинос мешавад ва баъдан жанри ҳикоя дар асри 20 машхуртарин жанри адабии тамоми адабиётҳои Ҳиндустон мебошад. Хориҷ аз Ҳиндустон низ дар аксарияти марказҳои ҳиндшиносӣ бештар ба омӯзишу тарҷумаи ҳамин жанр эътибор додаанд.” [5.4] Муаллиф ва тарҷумони китоб дар яке аз мақолаҳои худ доир ба аввалин маҷмӯаи ҳикояҳои, ки бевосита аз забони ҳиндӣ ба тоҷикӣ тарҷума шудааст гуфтааст: Дар оғози асри ҷадиддар соли 2002 ба забони тоҷикӣ маҷмӯаи ҳикояҳои адибони муосири Ҳиндустон бо номи “Ҳикояҳои ҳиндӣ” аз ҷоп баромад, ки 18 ҳикояи 14 адиби шинохтаи ин мамлакатро, ки аслан ба забони ҳиндӣ эҷод кардаанд, дар бар мегирад. Асарҳои баъзе аз ин адибон ба мисли Премчанд, Яшпал, Упендранатх Ашк ва Кришан Чандар қайҳо боз ба хонандаи тоҷик шиносанд, лекин ҳикояҳои Мадхаврао Сапре, Удай Пракаш, Муниманкияма Нарасимҳа Рао, Моҳан Ракеш, Манну Бҳандари ва дигарон бори аввал аст, ки тарҷума шудаанд. Ин аввалин кӯшиши ҳикояҳои ҳиндиро мустақим аз забони асл тарҷума кардан буд. Дар ин ҷо пеш аз овардани ҳикояи тарҷумашуда дар бораи муаллифи ҳикоя маълумоти мухтасари тарҷумаиҳолӣ дода шудааст.[7]

Китоби мазкур барои донишҷӯён низ ҳамчун маводи дарсӣ пешниҳод гардидааст, ки ба толибилмон ва хонандагон имконияти дар як муддати кӯтоҳ бо асарҳо ва сабку услуби эҷодиёти адибон шинос шуданро медиҳад. Китоби зикршуда аввалин маҷмӯаи ҳикояҳоест дар замони Истиқлолият, ки бевосита аз забони ҳиндӣ ба забони тоҷикӣ тарҷума гаштааст. Дар маҷмӯа намунаи беҳтарин ҳикояҳои адибони пешқадами Ҳиндустон, ба монанди Премчанд, Яшпал, Моҳан Ракеш, Бҳишма Саҳни, Упендранатх Ашк ва дигарон интихоб гардидаанд, ки дар онҳо тамоми мушкилоти ҷомеа, урфу анъанаҳои мардумӣ, ҷойгоҳи занон ва мавзӯҳои муҳиму ҳалталаб эҳсос мешаванд. Тавзеҳоти китоб тамоми калимаҳои хусусияти ҳиндӣ доштаро таҳлил мекунад, масалан: “Бараҳман”- намояндаи кастаи бараҳманҳо-кастаи

дараҷаи олӣ дар ҳиндуия ё калимаи дигар “дҳотӣ” - либоси мардонаи миллии ҳиндувон ва ғайраҳо, ки ба хонандагон имконияти бе мушкилӣ дарк кардани ин калимаҳоро медиҳад.

Зикр кардан зарур аст, ки аз ҷониби тарҷумонҳои тоҷик на танҳо маҷмӯаи ҳикояҳо, балки маҷмӯаи шеърҳои шоирони ҳиндзабон низ тарҷума гаштаанд. Чуноне маълум аст, тарҷума аз ҷумла баргардонидани назм малакаи махсусро талаб мекунад, аз ҷумла ба қофияи дуруст даровардани мисраҳои шеъри ва тағйир надодани маънову матлаби манзум хеле мураккаб аст, аммо барои насли миллате, ки адабиёти он ҳамчун ҳунари волои эҷодиёт ва шоирону нависандагон ва адибонаш ҳамчундар тамоми дунё маъруфанд, идомаи ин ҳунару истеъдод боиси ифтихор аст. Ҳамин тарик вобаста ба тарҷумаи маҷмӯаи ашъори Атал Биҳарӣ Ваҷпейи “Як қатраи меҳрубони борон” гуфта метавонем, ки бо санъату малака ва истеъдоди асили тарҷумони соли 2003 аз забони ҳиндӣ ба забони тоҷикӣ баргардонида шудааст. Далели ин гуфтаҳо чопи дигарбораи маҷмӯаи ашъори Ваҷпейи “Як қатраи меҳрубони борон” аст, ки соли 2019 дубора нашр гардидааст. Муаллиф ва тарҷумони китоб Ҳабибулло Раҷабов оид ба ин баёни ақида карда гуфтааст: “Соли 2003 ба муносибати сафари расмии сарвазири Ҳиндустон ҷаноби Атал Биҳарӣ Ваҷпейи ба Тоҷикистон аз забони ҳиндӣ ба забони тоҷикӣ маҷмӯаи ашъори Атал Биҳарӣ Ваҷпейи бо номи “Як қатраи меҳрубони борон” тарҷума ва нашр шуд. Маҳз ба воситаи ҳамин асар мо огоҳ шудем, ки сарвазири Ҳиндустон ҷаноби Атал Биҳарӣ Ваҷпейи на танҳо сиёсатмадор, балки шоири хушсалиқа низ будааст. Нашри ин китоб боз як хиштест дар пойдевори бинои дӯстии мардумони тоҷику ҳинд шудааст. Ин китоб бори дигар соли 2019 боз аз чоп баромадааст.”[7]

Соли 2007 китоби дигаре бо номи “Ҳикояҳои Камлешвар чун намунаи насри адабиёти муосири ҳиндӣ” дар Душанбе нашр гардид, ки аз 160 саҳифа иборат буда, ба қалами Майрамбӣ Нурова таалуқ дорад. Майрамбӣ Нурова хатмкардаи факултети Шарқшиносии Донишгоҳи миллии давлатии Тоҷикистон буда, соли 2006 рисолаи номзадиашро дар мавзӯи Ҳикояҳои

Камлешвар чун марҳалаи нави инкишофи ҳикояи муосири ҳиндӣ дифоъ намуда, сазовори дараҷаи илмии номзади илми филология гардидааст. Китоб аз муқаддима, 2 боб, хулоса ва рӯйхати адабиёт иборат аст. Инчунин тарҷумаи панҷ ҳикояи Камлешвар замима гардидааст.

Дар муқаддима муаллиф оид ба ҳикояи ҳиндӣ дар асри XX ва намояндагони маъруфи ин жанр гуфтааст. Боби 1 ба ҳаёт ва эҷодиёти Камлешвар ва боби 2 ба маҳорати симофаринии Камлешвар бахшида шуда, аз 3 зербоб иборат аст. Зербобҳо оид ба симои зан дар ҳикояҳои Камлешвар, образи инсонӣ кучак дар ҳикояҳои Камлешвар ва ҳаҷв дар ҳикояҳои Камлешвар бахшида шудаанд. Ҳамчун замима тарҷумаи панҷ ҳикояи Камлешвар аз ҷумла “Ман”, “Хонаҳои тангкучаҳо”, “Одами бараҳна”, “Рӯҳ абадӣ аст” ва “Майи сурх” оварда шудаанд. Муаллиф ба ҳаҷв дар ҳикояҳои Камлешвар диққати махсус дода зикр кардааст: “Лозим ба ёдоварист, ки Камлешварро дар миёни нависандагони муосири Ҳиндустон ҳамчун як нависандаи ҳаҷвнигор шинохтаанд. Ӯ ҳикоеҳои зиёде ҳаҷвӣ таълиф намуда, бо ин роҳ миёни аҳли фарҳангу адаб маъруфияти зиёде пайдо намудааст. Камлешвар ба ҳаҷв тасодуфан мурочиат накардааст. Ӯ идомадиҳандаи анъанаҳои хуби адибони аз ӯ пешгузашта мебошад.”[1.90] Рисола на танҳо мавзӯи ҳаҷв, балки тамоми масъалаҳои эҷодиёти Камлешварро дар бар мегирад. Ҳамин тариқ китоби мазкур имконияти дар муддати кутоҳ бо ҳаёт ва фаъолият ва мавзӯи ҳикояҳои адиб шинос шуданро медиҳад.

Яке аз маҷмӯаҳои, ки бевосита аз забони ҳиндӣ тарҷума шудааст, ин тарҷумаи ҳикояҳои адиби машҳури асри 20 Моҳан Ракеш мебошад, ки ба забони русӣ тарҷума гардидааст. Китоб соли 2008 ҷоп шуда, муаллиф ва тарҷумони он Ҳабибулло Раҷабов мебошад. Дар китоби мазкур муаллиф дар бораи ҳаёт ва фаъолияти адиб ба таври васеъ маълумот дода, баъдан тарҷумаи ҳикояҳои адибро пешниҳоди хонанда намудааст, ки миқдори онҳо 15 то мебошад. Ҳикояҳои ин маҷмӯа ‘Горькая жизнь’, ‘Звери и звери’, ‘Чистая доля’, ‘Кризис’, ‘Мать’, ‘Одеяло’, ‘Человек и стена’ ва амсоли инҳо мебошанд, ки ҷолиби диққатанд. Аз тарҷумаи ҳикояҳо мушоҳида карда

мешавад, ки Моҳан Ракеш ба мавзӯи зан ва мақоми зан дар чома диққати зиёд додааст. Якчанд ҳикояҳои ин китоб дар маҷмӯаи “Ҳикояҳои ҳиндӣ” ба забони тоҷикӣ тарҷума гаштаанд, инҳо “Горькая жизнь” – “Ҳаёти талх”, “Чистая доля” – “Ҳаққи ҳалол”, ва “Пустыня” – “Биёбон” мебошанд, ки ба мавзӯи зан бахшида шудаанд. Дар назари аввал мавзӯи зан дар чома, нобаробарии иҷтимоӣ, табақабандӣ, тангдастию нодорӣ дар эҷодиёти тамоми адибон мақоми аввалиндараҷа доранд, аммо бо хондани ин ҳикояҳо дарк кардан мумкин аст, ки новобаста ба миқдори ҳикояҳо, романҳо ва повестҳои ба ин матлаб бахшидашуда, ҳанӯз ҳам ҳодисаҳои ҳастанд, ки барои хонанда тамоман ҳайратовар менамоянд. Инчунин роҷеъ ба тарҷумаи ин ҳикояҳо ҳам ба забони тоҷикӣ ва ҳам ба забони рӯсӣ гуфта метавонем, ки бо як истеъдоди баланд тарҷума шудаанд, ки ҳангоми хондан матни асли ё тарҷума будани ҳикояҳо эҳсос намегардад.[2]

Равиндранатх Тҳакур (1861-1941) яке аз адибони намоёни Ҳиндустон буда, нахустин шоири қитъаи Осиёест, ки ҷоизаи Нобелиро соҳиб гаштааст. Асарҳои Тҳакур ҳанӯз дар даврони Шӯравӣ дар Тоҷикистон нуфузи зиёд пайдо карда буданд. Романҳои Тҳакур, ки аз соли 1913 ба забони русӣ тарҷума мегаштанд, аз забони русӣ ба забони тоҷикӣ баргардонида шуда, дар як муддати кӯтоҳ шуҳрати зиёд пайдо карданд. Ҳамин тариқ, баъд аз таъсиси факултаи Шарқшиносӣ ва тарбияи мутахассисони соҳаи ҳиндшиносӣ, тавачҷуҳ ба адиб ва ашъори ӯ дучанд гардида, ашъори Тҳакур бевосита аз забони ҳиндӣ ба забони тоҷикӣ тарҷума мегарданд. Далели ин гуфтаҳо китоби “Маҷмӯаи ҳикояҳои Равиндранатх Тҳакур” мебошад, ки соли 2006 нашр гардида пешниҳоди дустдорону ҳаводорони адабиёти ҳиндӣ гардонида шудааст. Ҳикояҳои маҷмӯаи мазкур тарҷумаи ҳикояҳои якчанд тарҷумонҳоро дар бар мегирад. Муқаддимаи китоб аз ҷониби сафири ҳамонвақтаи Ҳиндустон дар Тоҷикистон ҷаноби Б. Ҷайшанкар навишта шуда, муаллифи он Ҳабибулло Раҷабов шарҳи ҳол ва ҳаёту эҷодиёти Тҳакурро тартиб додааст. 19 ҳикояҳои тарҷумашудаи тарҷумонҳои боистеъдоди тоҷик аз ҷумла Раҷабов Ҳабибулло, Усмонов Мумтоз,

Раҳматуллоева Зарина, Зухро Афсаҳзода ва Солиева Меҳриниссо дар китоб
чой дода шудаанд, ки ин нафарон дар рушди ҳиндшиносӣ дар Тоҷикистон
саҳми беандоза доранд.[3] Оид ба фаъолияти ин тарҷумонҳо дар китоб
маълумот дода шуда, ки ба хонанда имконияти бо тарҷумонҳои ботаҷрибаву
чавон шинос шуданро медиҳад. Ҳикояҳои интихобгардида беҳтарин
намунаҳои иншои Тҳакур мебошанд, ки ба дигар забонҳои хориҷӣ низ
тарҷума гаштаанд.

Соли 2012 китоби дигари “Равиндранатҳ Тҳакур” ба таъб расид, ки
муаллиф ва тарҷумони он Ҳабибулло Рачабов аст. Китоби мазкур аз
муқаддима, 5 боб, ҳикояҳо ҳамчун замима, санаҳои асосии ҳаёт ва эҷодиёти
Равиндранатҳ Тҳакур ва рӯйхати адабиёт иборат аст. Ҳикояҳои замимагашта
“Судя”, “Як шаб”, “Далия”, “Бало”, “Ҷиҳози арус” ва “Ҳоҳари калонӣ”
ҳастанд, ки дар маҷмӯаи болоқайдгардида оварда шудаанд. Чуноне, ки
маълум аст Равиндранатҳ Тҳакур на танҳо нависанда, балки шоир драматург
ва расоми машҳур низ ҳаст, ки оид ба ҳар соҳаи фаъолияташ дар китоби
ёдшуда маълумоти мукамал дода шудааст.[4]

Омӯзиши забон, адабиёт, таърих ва фарҳанги як кишвар боиси таҳсин
аст, аммо муарифии дастовардҳои кишвари худ бо забони хориҷӣ хидмати
шоиста ба марзу бум ва аҷдодону бузургони миллати худ ба шумор меравад.

Имрӯз якҷанд марказҳои илмӣ - адабӣ ва фарҳангии Ҳиндустон дар
Тоҷикистон фаъолият доранд, ки дар ин марказҳо мутахассисони тоҷики
соҳаи ҳиндшиносӣ фаъолият мекунанд. Боиси ифтихор аст, ки ин нафарон
на танҳо дар омӯзиш ва тадқиқи забону адабиёт саҳми зиёд доранд, балки дар
таълиму тарбияи мутахассисони соҳаи ҳиндшиносӣ нақши калидӣ доранд.

Хусола муносибатҳои илмӣ фарҳангӣ асоси равобити дӯстии давлат ва
мардумони ду кишвар арзёбӣ мешавад. Дар мустаҳкам намудани ин дӯстӣ
саҳми адибон ва махсусан тарҷумонҳо хеле зиёд аст. Агар то даврони
истиқлолият имконияти тарҷума ва тадқиқи адибони Ҳинд камтар буд, бо
касби истиқлолият ва эҳё ва рушди робитаҳои илмию адабӣ ва ҳамчунин
таъсиси марказҳои ҳиндшиносӣ дар Тоҷикистон ин иқдом густариш ёфтааст.

Аз назари аввал якчанд китобҳо ва маҷмӯаи тарҷумашуда дар тури ин солҳо камтар намояд, аммо зикр кардан лозим аст, ки ҳамасола китобҳо вобаста ба забони ҳиндӣ, адабиёт ва адибон, ҳикояҳо ва романҳои онҳо аз ҷониби ҳиндшиносон нашр мегарданд. Боиси ифтихор аст, ки ин китобҳо натавонанд мавзӯи забон ва адабиёт, балки фарҳанг ва таърих, дин ва фалсафаро низ фаро гирифтаанд. Ҳамасола донишҷӯёне, ки дар бахшҳои ҳиндӣ ва урду таҳсил мекунанд, ҳамчун кори курсӣ ва ё кори дипломӣ шарҳи ҳоли адибон ва ҳикояҳои онҳоро тарҷума мекунанд, ки миқдори онҳо кам нестанд. Агар ин донишҷӯён барои тарҷума ва наشري ҳикояҳо ҳавасманд гардонидани шаванд, ин ба миқдори тарҷума, истеъдоди тарҷумонӣ ва зиёд гардонидани шавку рағбати донишҷӯён мусоидат мекунад. Чи тавре ки зикр гардид, тадқиқ ва омӯзиши осори шоирон ва нависандагони Ҳиндустон хуб ба роҳ монда шудааст, аммо тарҷумаи осори адибони бузурги тоҷик хеле кам ба назар мерасанд. Барои шиносӣ ва тарғибу ташвиқи фарҳангу таърихи миллати тоҷик эҷодиёти ин адибон нақши муҳим бозида метавонанд. Аз ин рӯ дар баробари омӯзиш, тадқиқ ва тарҷумаи ҳаёт ва фаъолияти адибони ҳиндӣ, тарҷумаи асарҳои шоирону нависандагони тоҷик ба роҳ монда шаванд, барои боз ҳам густариши равоҷи илмӣ, фарҳангӣ ва адабӣ миёни ду кишвар мусоидат хоҳад кард.

Адабиёт

1. Моҳан Ракеш. “Горькая жизнь” – Душанбе 2008
2. “Маҷмӯаи Ҳикояҳо Равиндранатҳ Тҳакур” 2006
3. Нурова М. “Ҳикояҳои Камлешвар чун намунаи насри адабиёти муосири ҳиндӣ” - Душанбе 2007
4. Раҷабов Ҳ. “Равиндранатҳ Тҳакур” - Душанбе 2012
5. Раҷабов Ҳ. “Ҳикояҳои ҳиндӣ” - Душанбе 2002
6. Ҳиндустон Тоҷикистон: 25 соли дӯстӣ (Лексияҳои ҷашнӣ 2017- 2018) - Душанбе “Эр- граф” 2018
7. <https://www.osiyoavrupo.tj/index.php/mavodhoi-ilmi/maqolaho/item/1342-ro-e-ba-tar-uma-o-va-tar-umon-oi-asar-oi-adiboni-indu-pokiston-dar-to-ikiston>

Перевод произведений индийских писателей как укрепление научно-культурных связей

Олимова Нушофарин

Магистр ИИПСАЕ НАНТ. Адрес: 734025, Таджикистан, г.Душанбе, проспект Рудаки 33. Тел: (992) 93-540-06-03. E-mail: nushin_jan@mail.ru

Наука и культура развивались в восточных странах с древнейших времен. Произведения восточных писателей входят в число лучших творений всех времен на мировой арене. Одной из таких стран, произведения писателей которой веками находились под особым вниманием поэтов, писателей, знатоков и читателей, является Индия. Научные и культурные связи считаются основой дружественных отношений между государствами и народами двух стран. В укреплении этой дружбы очень высок вклад писателей и особенно переводчиков. Если до эпохи независимости возможности переводов и исследований индийских писателей были ограничены, то с обретением независимости и возрождением и развитием

научно-литературных связей, а также созданием центров индологии в Таджикистане эта инициатива расширилась. В данной статье представлена информация о переводе и деятельности таджикских переводчиков в области индологии.

Ключевые слова: Таджикистан, Индия, научные и культурные связи, перевод, переводчики, сборник рассказов, индийский язык, таджикский язык, индология.

Translation of the works of Indian writers as a strengthening of scientific and cultural ties

MA student of the ISPAEC NAST. Adress: 734025, Tajikistan, Dushanbe city, Rudaki Avenue 33. Tel: (992) 93-540-06-03. E-mail: nushin_jan@mail.ru

Science and culture have developed in eastern countries since ancient times. The works of Eastern writers are among the best ones on the world stage of all time. One of such countries, which works of writers have been under the special attention of poets, writers, connoisseurs and readers for centuries, is India. Scientific and cultural ties are considered the basis of friendly relations between the governments and peoples of the two countries. The contribution of writers and especially translators is very high in strengthening this friendship. If before independence period, the possibilities of translation and research of Indian writers were limited, after gaining independence and the revival and development of scientific and literary ties, as well as the establishment of Centers of Indology in Tajikistan, this initiative expanded. This article provides information about the translation and activities of Tajik translators in the field of Indology.

Key words: Tajikistan, India, scientific and cultural relations, translation, translators, collection of stories, Indian language, Tajik language, Indology.

